

Télbúcsúztató

A tavasz közeledtével megfigyelőink is újult erőre kaptak, amint az látható is a hosszúra nyúlt februári észlelőlistánkon. Feméljük, hogy továbbra is kitart majd a lendület a tavaszi hónapok során. Jelen összefoglalásban főként a nyílthalmazokra összpontosítunk, mintegy búcsút intve a tejtudas téli éjszakáknak.

Nyílthalmazok

Alessi 2 (Cam)

8 L, 48x: Nagyon szép, esztétikus megjelenésű nyílthalmaz. Kissé szétszórt, luza szerkezetű, de élvezetes az észlése. A csoportnak kb. 25-30 tagja látható, a fényesebb, 8,5-10 magnitúdós csillagai egy gomba vagy esernyő formájú alakzatot rajzolnak az égre. Binokulárral rendelkező észlelők számára érdekes célpont lehet. (Kernya János Gábor)

Alessi 13 (For)

8 L, 19x: Hatalmas, 3,3 fok kiterjedésű közeli csillaghalmaz, nem is fér bele teljesen a látómezőbe. Szétszórt csoport, viszont a keleti szélén egy feltűnőbb sűrűsödés látható, amelyet a ζ^{1-2-3} Fornacis, és a körülöttük elhelyezkedő halványabb csillagok alkotnak. A halmaznak ez a látómező bal szélénél

Észlelő	Észl.	Műszer
Csák Balázs	4ccd	40 T
Cserna Antal	4d	25 T
Eder Iván	10d	13 L
Erdői József	1	25 T
Francsics József	2d	15,2
Gyarmathy István	3+1d	28 SC
Hadházi Csaba	1	16 T
Hegedűs Gergely	2	20 T
Kernya János Gábor	3	8 L
Kovács Attila	3d	8 L
Lovró Ferenc	12	30 T
Puha Emil	11	7 L
Sánta Gábor	18+4ccd	13 T
Szendrői Gábor	1d	15 MN
Tóth Zoltán	3	50,8 T
Vastagh László	3f	25x100 B

látott sűrűsödése az aszterizmusok katalógusaiban Harrington 2 elnevezéssel ismert. A csillaghalmaz irányában látható a 9 magnitúdós NGC 1316 galaxis, amely ebben a műszerben egy kevésbé látványos kör alakú folt formájában figyelhető meg. (Kernya János Gábor)

M48 (Hya)

25x100 B: Fényes, jól bontható, nagyon szép NY. Könnyű megtalálni. Alakja egy

Az M46-47 Kovács Attila digitális mozaikján, 2008.03.09., Skywatcher 80ED APD, Canon EOS 3000, 2x3 perc ISO 800-on rétegtől halmazról

mértani szög jele. Két szára élesen kirajzolódik, míg a száruk által lezárt kúppalást alakú terület gazdagon fel van tölve csillagokkal. A hmg 11,5^m körül van, ez elegendő –60 tag megfigyeléséhez. Jöhhára fényesebb csillagokból áll, mutatós halmaz. Hosszabban elidőzve a területen, felhímlik teljesen és a leghalványabb tagjai is megmutatják magukat. Az M48 egy 90 fokkal halra döntött „A” helűre is emlékeztetheti a megfigyelőt. Azonban az „A” helű szárait csepezkötő egyenes csak félíg van „meghúzva”. Ezen a területen is csillagok tolonganak, ez a második legjellemzőbb része a halmaznak a halárczont szárain kívül. A lávcső teljesítményéhez tökéletesen idomuló látóvaló! (Vastagh László)

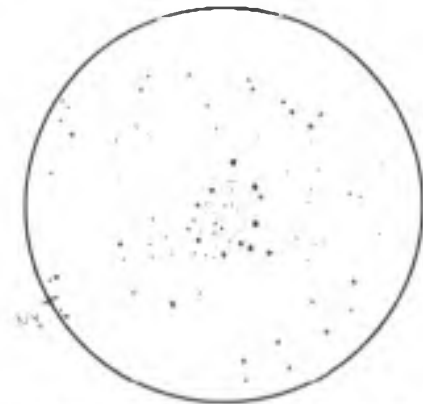
28 SC, 20x. Szép laza halmaz, csak a középső részén van sűrűsödés. Több elágazó csillaglác alkotja, amiben sok szép csillagpár van. Főleg sárgás és fehér színű csillagok alkotják. (Gyarmathy István)

M50 (Mnn)

10x50 B. Szabad szemmel a Tejútal a Sínuaig lehet követni gondoltam megpróbálkozom az M50-nel. Könnyen látszott. Alaktalan parni, a Lidl (Bresser) binokulár 5 csillagát mutatja és a csillagok között halvány ködösség is látható. Átmérője kb. 20' lehet. Az egész látómező csillagporosnak tűnik, olyan mintha ezüstösen csillogna. 25 T, 82x; Teljesen hontott halmaz. Ahol a

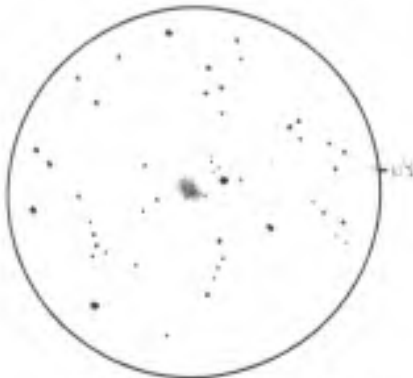
legnagyobb a csillagsűrűség a látómezőben ott kisebb torz pentagon alakú a halmaz. Csillagdús az egész látómező. (Erdői József)

25x100 B; A NY megjelenése egy nagy X-re

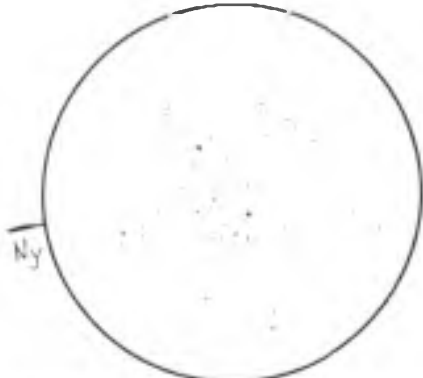

Az M50 Erdői József rajzán, 2008.02.24., 25 T, 82x, 40'

hasonlít, melynek hal alsó szára kampóiban végződik, míg hal felső szára 2/3-ánál, a centrumhoz közelebbi oldalon, egy korong alakú csoportosulás látszik. Az X közepén egy narancssárga csillag található. A halmaz kb. 30 csillaga jól hontható, könnyen látható. EL-sal azonban feltűnik, hogy a „háttér” meglehetősen halványlag fénye utalja. Ezek egyáltalán nem honthatóak. Csupán az állapítható meg, hogy az általuk képzett felület nem homogén, hanem finoman szemcsézett.

Az M50 Erdői József rajzán, 2008.02.11., 10x50 B, LM-kb. 5 tok

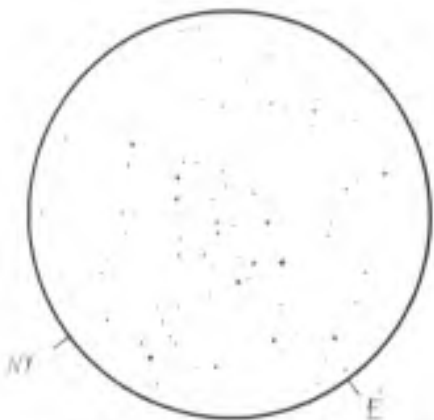

Az M50 Hatvani Csaba rajzán, 2008.02.15., 6 T, 50x, 82'

grizes, Nagyon szép NY (Vastagh László)

16 T. 50x: Az első negyedben lévő Hold fénye már kissé zavaró, így a teljesen hontolt halmaz összes tagja nem látszik. A legfényesebb tagok szép színesek: sárgák és kékek. A kristálytisza égen csak úgy ragyog a halmaz, Először rengeteg halvány tag jön még elő. (Hadházi Csaba)

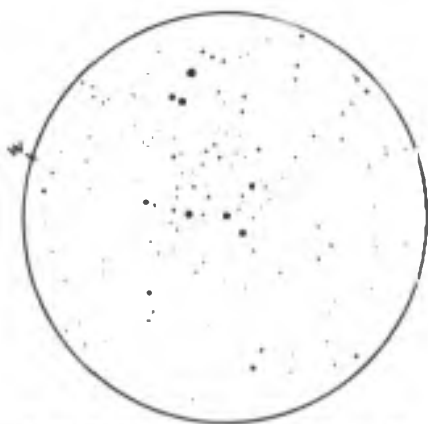
20 T. 38x: Nem is olyan egyszerű célpont, a LM dugig van csillagokkal ezen a területen. Maga az M50 egy kisebb fényes csillagcsoport. 80x: Csodálatosan kitölti a LM-t a halmaz és a körülötte is csillagdús a terület. Nincs is igazi határa a halmaznak vizuálisan. Nem sűrű, de nem is laza ez a NY. Mérete kb. 15', ha a LM közepén látható csoportosulást számoljuk. (Hegedűs Gergely)

Az M50 Hegedűs Gergely rajzán, 2008.02.24., 20 T. 80x, 32'

30 T. 71x: Már a keresésben is elmosódott, nagy méretű ködösségként tűnik fel, ez a nem túl gyakran észlelt Messier-objektum kis/közepes nagyításon pedig egy jól láthatóan homogén, sűrű NY látni a szemünk elé. Igen tetszelős tagja a halmaz középpontjától alig 9' nyire északra található, és egy háromszög csúcsát alkotó, 1,7-es színindexű vörös óriás, a HD 52938, mely 7,8 magnitúdós fényességével egyben a halmaz legnagyobb látható fényességű csillaga. Érdekes, hogy vörösége miatt ránézésre nem gondolnám, hogy ez a csillag majd két magnitúdóval fényesebb mint a halmaz közepén egyeb-

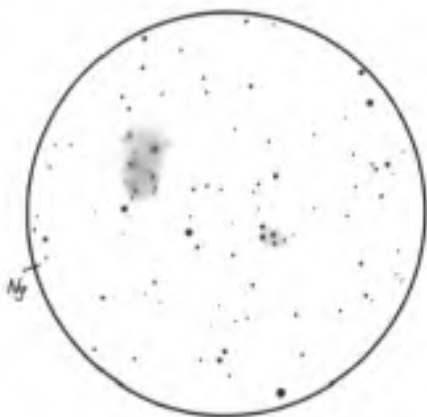
ként a legfényesebbnek látszó csillagok (Lovró Ferenc)

Az M50 Lovró Ferenc rajzán, 2008.02.12., 30 T. 71x, 22'

M52 (Cas)

7 T. 56x: Nagyon halvány és kicsi nyílthalmaz. Ellipszis alakú elmosódott foltnak látni, ám kivételről nagyon sok fényes csillag, melyek közül 3-4 jelentősen fényesebb, és a többi épp hogy csak kivétel. (Puha Emil)

A Melotte 72 és a Collinder 467 Sándor Gábor rajzán, 2008.02.24., 13 T. 72x, 55'

Melotte 72-Collinder 467 (Mon)

13 T. 72x: Az α Mon „lovéhen” akadhatunk rá a halmazpárra. A Melotte 72 egyáltalán nem koncentrált, és nem kimondottan

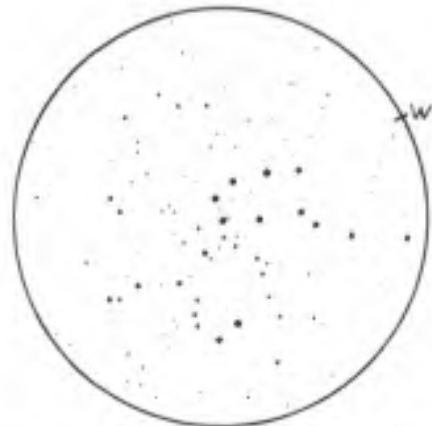
fényes, $10 \times 5'$ -es felületen 10–12 halvány csillagot és öt (!) kondenzációt lehet megfigyelni – leginkább egy diffúz ködhez hasonlít. Szemcsézelttsége utal valódi mivoltára. Északi oldalán jellegzetes egy csillagú. A Collinder 467 igen hájas halmaz. Hal csillagot látni, melyek egy tökéletes, hár kicsit apró Cassiopeia W-l formáznak. Az alakzat csupán 2–3'-es; halvány, gyöngyházfényű derengésbe ágyazódik. Szép! (Sánta Gábor)

NGC 663 (Cas)

7 L, 56x: Nagyon fényes nyílthalmaz, homályos részeket nem látni, az egész nagyon szépen, tisztán kivethető. Szél van sórva, a látómező nagy részét elfoglalja. Nagyon fényes csillagokból áll. A halmaz közepén lévő fényes csillagok, amik legelőször szembetűnnek, a Plejádokra hasonlítanak. (Piha Emil)

NGC 1528 (Per)

30 T, 71x: Volt már alkalmam holdmentes éjszakán is meglekinteni ezt a gyönyörű, sűrű nyílthalmazt, akkor kifejezetten gríznek tűnt a háttér. Ez a hatás most elmaradt, pedig már a kereső is elmosódott, kócos foltnak mutatja, köszönhetően viszonylag nagy fényességének (6.4^m). Holdfényben is káprázatos ugyan, de az igazi arcát mégis csak koromsötét éjjeleken pillanthatjuk meg. (Lóvri Ferenc)

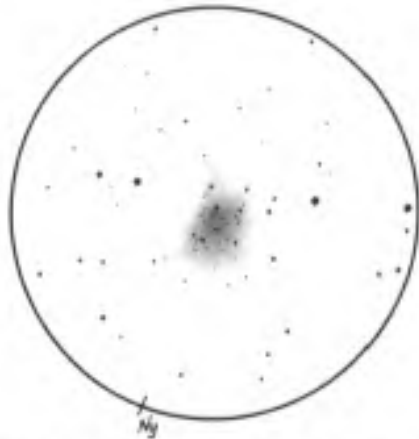
Az NGC 1528 Lóvri Ferenc rajzán, 2008.02.12., 30 T, 71x, 25'

NGC 1893 (Aur)

15 SC, 58x: A halmazt alkotó csillagok egy kisebb és egy nagyobb V betűre rendeződnek. A nagyobb mintha papírsárkány fejére emlékeztetne, melyből a fark szeszélyesen tekergetőzik tovább. Egyenletesen halvány csillagokból áll. A városi ég alatt 18–20 tagját számoltam. A környező ködösséget nem sikerült megpillantanom. (Gyarmathy István)

NGC 2194 (Ori)

13 T, 163x: Kisebbs halmaz, mely látványos (is lehetne). Városi égen csak egy halvány kis tomorülés. 163x-os nagyítással már látszik benne néhány csillag. Átmérője 3–4 ívperc, kissé elnyúlt Ny-K felé. Kb. kéttucatnyi csillagot lehet többé-kevésbé azonosítani, melyek szemcsés, grízes ködösségbe hurkolóznak. (Sánta Gábor)

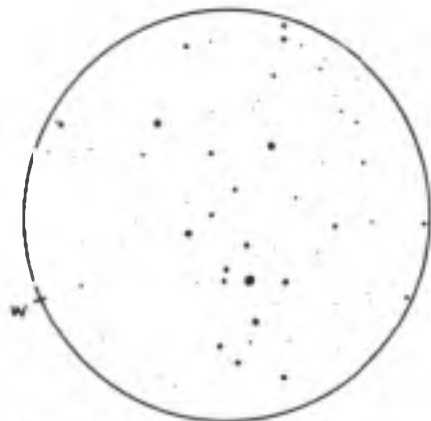

Az NGC 2194 Sánta Gábor rajzán, 2008.02.03., 13 T, 163x, 21'

NGC 2232 (Mon)

30 T, 71x: A β Mon közelében található ez a nagy kiterjedésű, laza szerkezetű nyílthalmaz, középpontjában a HR 2344 (HD 45546) katalógusszámú 5 magnitúdós – vagyis szabad szemmel már közepesen erős helyről is látható – csillaggal. A halmaz több 10^m -nál fényesebb tagja miatt már egy állagos keresőtávcsőben is szépen mutat. Nagy mérete és ritkás felépítése miatt nem

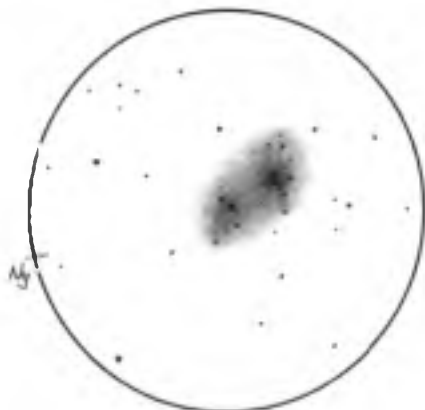
is érdemes 50-75x-os nagyítás fölé menni felkeresésekor. (Lótvó Ferenc)

Az NGC 2232 Lovró Ferenc rajzán, 2008.02.13., 30 T, 71x, 25'

NGC 2506 (Mon)

13 T, 163x. Szintén az α Mon közelében lévő halmaz, mely azonban már kis nagyítással és nagyobb hínokulárokkal is impozáns megjelenésű. Kisméretű, de sűrű halmaz, benne két csomóponttal, 15 csillagot lehetett benne megfigyelni, de sajnos a közvilágítás nagyon zavart. Pár nappal

Az NGC 2506 Sánta Gábor rajzán, 2008.02.24., 13 T, 163x, 25'

később 20x90-es binokulárral is fantasztikus látványt nyújtott. 6-7x3 luperes foltja sűrű, szemcséselt megjelenésű, néhol grízes

és a hontás hátterén van. Fotókon szinte gömbehalmazszerű. (Sánta Gábor)

Stuck 10 (Aur)

30 T, 45x: Ha a planetárium-programom alapján nem tudtam volna, hogy mit kell keresni, valószínűleg átsikítottam volna előlőt a laza NY fölött. A katalógusok 25' átmérőjűnek írják, nekem ennél nagyobbnak tűnt. Hámm fényes tagja 2^m körüli, uralják a látómezőt. Sajnos a rajz készültekor a Hold kb. 35%-os fázishan ragyogta be az eget, talán ez lehet az oka, hogy 13^m-nál halványabb csillagokat még FI-sal sem tudtam megpillantani a területen az egyébként kiváló seeing ellenére. (Lótvó Ferenc)

Planetáris köd

NGC 3132 (Vel)

8 L, 48x. Egy hidegfront betörését követően a fantasztikus állatározású égen már 8 centis lencsés távcsővel is megfigyelhető ez az erősen déli fekvésű planetáris köd. 19x-es nagyítást alkalmazva még nem vehető észre, viszont 48x-os nagyítással, közvetlen látás mellett már egy halvány hályhos csillaghoz hasonló a megjelenése. A legelvezetesebb látványt ugyanezen nagyítást használva, de az elfordított látás technikáját alkalmazva nyújtja. Ekkor egy lágy fényű, defókuszált csillaghoz hasonló parányi ködfelület látható, amelynek közepén időnként hevillan egy 10 magnitúdós csillag. Állítólag ez egy előtér-csillag, a planetáris köd valódi közép-ponti csillaga 16 magnitúdós. A látottak alapján reális a szakirodalmakban közölt 8 magnitúdós összfényesség. (Kernya János Gábor)

Székely Péter

Mélyeges internet-ajánlat

Braskó Sándor honlapja (sok mélyég-felvétel), brasko.csillagaszat.hu

Szendrőlői Magán-csillagvizsgáló (Gencsapáti) szcsou.hu